

Regeringens skrivelse

1981/82: 53

med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under 1980;

beslutad den 22 oktober 1981.

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag av regeringsprotokoll redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under 1980.

På regeringens vägnar

BIRGIT FRIGGEBO

ROLF WIRTÉN

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-10-22

Närvarande: statsråden Friggebo, Dahlgren, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Elmstedt, Ahrland, Molin.

Föredragande: statsrådet Wirtén.

Skrivelse till riksdagen med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under 1980

I resolution 319 (1966) om förbindelserna med de nationella parlamenten uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Regeringen har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967–79 (skr. 1968: 23, skr. 1969: 27, skr. 1970: 39, skr. 1971: 119, skr. 1972: 107, skr. 1973: 161, skr. 1974: 131, skr. 1975/76: 8, skr. 1975/76: 141, skr. 1977/78: 6, skr. 1978/79: 17, skr. 1979/80: 21, skr. 1980/81: 7). En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1980 har utarbetats inom utrikesdepartementet efter samråd med cheferna för justitie-, social-, budget-, utbildnings-, jordbruks-, arbetsmarknads-, bostads-, industri- och kommundepartementen. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som bilaga.

Jag hemställer att regeringen till riksdagen överlämnar den inom utrikesdepartementet upprättade redogörelsen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under 1980.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under 1980

I. Ministerkommittémöten

1. Allmänt

Ministerkommittén höll två möten under 1980, medan ställföreträdarna samlades femton gånger. Till de senare har av praktiska skäl delegerats rätten att behandla och fatta beslut i ärenden inom ministerkommitténs kompetensområde, när ministrarna inte är samlade.

Fyra fackministerkonferenser arrangerades inom Europarådets ram under året: den 6–8 maj i Strasbourg för ministrar ansvariga för migrationsfrågor (konferensen hölls på svenskt initiativ och med invandrarminister Karin Andersson som ordförande), den 20–21 maj justitieministerkonferens i Luxemburg, den 21–23 maj kommunministerkonferens i Madrid och den 21–22 oktober planministerkonferens i London.

Arbetet på en ny långtidsplan (1981–1986) för Europarådets aktiviteter avslutades 1980. Dessa aktiviteter, för vilka närmare redogörs nedan under II, indelas i åtta sektorer, fördelade på 15 huvudkommittéer. Som grundprinciper i den nya långtidsplanen anges fortsatt arbete för skydd av individen och för en balanserad utveckling i Europa. Ett återkommande tema inom de olika sektorerna är även ökad satsning på jämställdhetsfrågorna.

Europarådets budget för 1980 uppgick till ca 255 938 200 franska francs. Sveriges bidrag var totalt 9 368 000 FF, vari ingick bl. a. amortering på den nya Europarådsbyggnaden med 1 milj. FF, bidrag till Europeiska farmakopén med 233 000 FF, bidrag till Europeiska ungdomsfonden med 183 000 FF samt fortsatt kapitaltäckning och årligt bidrag till Europarådets fond för bosättning och regional utveckling med 356 000 FF.

Ordförandeskapet i ministerkommittén/ställföreträdarkommittén roterar halvårsvis i alfabetisk ordning mellan medlemsländerna. Efter ministerkommittémötet den 16 oktober övertog Sverige ordförandeposten för den därpå närmast följande sexmånadersperioden.

2. 66:e ministerkommittémötet

Europarådets 66:e ministerkommittémöte ägde rum den 10 april 1980 i Lissabon under ordförandeskap av den portugisiska utrikesministern Freitas Do Amaral. Det var första gången sedan Europapalatset togs i bruk 1977 som ett ministermöte hölls utanför Strasbourg.

Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Ola Ullsten.

Mötets dagordning omfattade konferensen om säkerhet och samarbete i

Europa (ESK), balansproblemen i Europa, framsteg i det europeiska samarbetet samt FN-frågor.

I diskussionen om ESK rådde bred enighet att händelserna i Afghanistan inte fick omintetgöra ESK-processen. Snarare, framhölls det, borde Madrid-konferensen kunna bli än mer betydelsefull i det aktuella krisläget. Kommentarer hölls i övrigt på ett allmänt plan. Flertalet delegationer uttalade sig för en jämvikt mellan de olika huvudområdena för konferensen (de s. k. korgarna). Ett undantag härvidlag utgjorde Förbundsrepubliken Tysklands utrikesminister Genscher som närmare utvecklade varför korg tre (humanitära och liknande frågor) borde ges speciell tyngd.

Utrikesminister Ullsten drev i sitt inlägg kravet på en europeisk nedrustningskonferens, vilken borde behandla såväl kärnvapen som övriga vapen. Sverige var berett åta sig värdskapet. En dylik konferens borde emellertid inte sammankallas innan man kunde räkna med att den också kom att avsätta konkreta resultat. Förberedelsearbetet blev därför avgörande. Nedrustningsfrågorna, inklusive tanken på nyssnämnda konferens, borde sammanfattningsvis bli en viktig punkt vid Madrid-mötet, framhöll den svenske utrikesministern, som avvisade alla tankar på att inställa mötet på grund av den sovjetiska invasionen i Afghanistan.

Det andra huvudämnet för ministrarnas diskussioner var obalansen i Europa, dvs. närmast frågan om utjämning av de ekonomiska och sociala olikheterna i Europa och den roll Europarådet kan spela i detta sammanhang. Det var en allmän uppfattning att organisationen i samband med utarbetandet av sin sexåriga långtidsplan borde undersöka möjligheterna att spela en aktivare roll för att få till stånd en mer balanserad utveckling i Europa. Förstärkta resurser till bosättningsfonden kunde vara ett sätt att bidra till att minska olikheterna. Ett förslag om upprättande av en fond för tekniskt samarbete för de ekonomiskt svagare medlemsstaterna vann däremot inte gehör. Majoriteten av deltagarna, däribland Sverige, ansåg att redan existerande instrument härför inom andra internationella organ var tillfyllest.

Ministerkommittén antog två uttalanden vid mötet. Det ena rörde den amerikanska gisslan i Iran och innehöll fördömande av brott mot de mänskliga rättigheterna och särskilt bruket av våld och terrorism som politiskt instrument. Irans brott mot Wien-konventionen om diplomatiska förbindelser fördömdes likaså. I en deklaration om Afghanistan uttryckte ministrarna sin stora oro över den försämring av det internationella läget som den sovjetiska invasionen medfört och krävde omedelbart och villkorslöst tillbakadragande av de sovjetiska styrkorna.

3. 67:e ministerkommittémötet

Årets andra ministerkommittémöte avhölls den 16 oktober. Som ordförande fungerade den spanske utrikesministern José Pedro Perez-Llorca.

Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Ola Ullsten.

Huvudämnet vid ministrarnas diskussioner var även denna gång ESK i Madrid. Övriga punkter var framsteg i det europeiska samarbetet, kampen mot fascism, rasism och terrorism, balansproblemen i Europa, FN-frågor samt läget i Turkiet.

Under diskussionen om ESK gjordes en rad uttalanden om behovet av konkreta och positiva resultat i Madrid och talarna förklarade sig också vara besjälade av en vilja att arbeta för att uppnå sådana. Slutsatsen var att Europarådsstaterna skulle arbeta målmedvetet för att behålla ESK-processen, som man menade hade stort egenvärde. De flesta talarna krävde en öppen hjärtig men opolemisk tillämpningsdebatt utan att närmare gå in på hur denna avvägning skulle ske. Utrikesminister Ullstens huvudinlägg koncentrerades kring rustningsläget och behovet av att i Madrid komma överens om ett mandat för en europeisk nedrustningskonferens.

Diskussionen om Turkiet inleddes av den turkiske utrikesministern Türkmen som redogjorde för bakgrunden och motiven till militärkuppen den 12 september. Han försäkrade att Turkiet var angeläget fortsätta samarbetet med Europarådet på alla områden och hålla organisationen informerad om de åtgärder som vidtogs för att snarast möjligt återinföra demokrati i landet. Utrikesminister Ullsten karakteriserade i sitt inlägg militärkuppen som ett allvarligt bakslag för demokratin i Europa. Han erinrade om Europarådet som en samarbetsorganisation för Europas demokratiskt valda parlament. Ett land utan parlament hade ingen plats i en sådan organisation och en återgång till demokrati i Turkiet var därför en förutsättning för landets fortsatta medlemskap.

Diskussionen om fascism, rasism och terrorism ägde rum mot bakgrund bl. a. av det blodiga attentatet mot synagogan i Paris en kort tid innan. Ministerkommittén fördömde i klara ordalag varje terroraktion oavsett vem som utför den eller vilka motiv som må ligga bakom. I detta sammanhang rådde enighet om behovet av ett närmare samarbete mellan medlemsstaternas regeringar, särskilt grannländer, för att kunna effektivt bekämpa terrorismen.

II. Verksamheten inom organisationens åtta huvudsektorer

1. Mänskliga rättigheter

Arbetet inom denna sektor har bedrivits i huvudkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och tre expertkommittéer. Särskilda expertmöten har vidare ägt rum för att diskutera dels problem som sammanhänger med det stigande antalet klagoförfaranden på internationell nivå beträffande mänskliga rättigheter, dels det av Sverige i Förenta nationerna initierade förslaget till konvention om tortyr.

Det tidigare under året instiftade "European Human Rights Prize" tilldelades efter förslag av den parlamentariska församlingen den interna-

tionella juristkommissionen i Genève. Priset skall utgöra en hedersbetygelse till en individ, en grupp av personer, en institution eller en internationell icke-statlig organisation som på ett föredömligt sätt verkat för att skydda och främja mänskliga rättigheter i enlighet med principerna om individens frihet, politisk frihet och domstolarnas självständighet under lagen.

Den expertkommitté som arbetar med utvidgning av rättighetslistan i den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter (DH-EX) överlämnade under året till huvudkommittén sitt utkast till ett sjätte tilläggsprotokoll jämte en förklarande rapport. Sedan mandatet utvidgats även till frågor om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter har expertkommittén sökt att arbeta fram en förteckning över dessa rättigheter mot bakgrund av en utredning om vad medlemsstaternas grundlagar innehåller på detta område. Förteckningen skall utgöra grundvalen för ett noggrannare studium angående vilka rättigheter som har en sådan karaktär att de lämpar sig för inkludering i ett sjunde tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Man räknar med att kommittén skall vara klar med sitt utkast till ett sådant tilläggsprotokoll tidigast 1982.

En särskild expertkommitté om rätten att få tillgång till information från offentliga myndigheter (en underkommitté till nyss nämnda expertkommitté) har under året arbetat fram ett utkast till rekommendation upptagande åtta olika principer, vilka man anser skall vara vägledande på detta område, liksom en bakgrundsrapport. (Rekommendationen behandlades av huvudkommittén vid dess möte i maj 1981.)

Expertkommittén för information och undervisning fortsatte sitt arbete med olika projekt för förbättrad undervisning, forskning och information om mänskliga rättigheter. Europarådets direktör för mänskliga rättigheter underströk vikten av att Europarådet tilldelas fortsatta resurser för denna verksamhet som har stor betydelse för skyddet och främjandet av de mänskliga rättigheterna. I projekten ingår ett som avser utbildning av polisen i frågor om mänskliga rättigheter; ett annat gäller undervisningen i ämnet på universitetsnivå, särskilt inom de juridiska fakulteterna.

Från huvudkommitténs eget arbete må följande nämnas. Kommittén företog en första läsning av ovannämnda utkast till det sjätte tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter jämte en förklarande rapport. Det beslöts att protokollet och rapporten skulle för yttrande överlämnas till vissa andra organ inom Europarådet. Avsikten är att huvudkommittén skall företa en andra – och förhoppningsvis sista – läsning av dessa dokument vid sitt möte i november 1981.

Beträffande frågan om vilka ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som eventuellt kan inkluderas i den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter (uppföljning av ministrarnas deklaration den 27 april 1978) hölls ett kort meningsutbyte mot bakgrund av arbetet i vederbörande expertkommittéer.

Huvudkommittén diskuterade även olika åtgärder för att minska den växande balansen av ärenden i kommissionen för de mänskliga rättigheterna.

I ett yttrande till ministerkommittén med anledning av församlingens rekommendation 799 (1977) om utlänningars politiska rättigheter och status uttalas att det för närvarande inte är tillrådligt att ändra artikel 16 i den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Denna artikel möjliggör införandet av begränsningar i utlänningars politiska verksamhet. Det fanns inte tillräckligt stöd i huvudkommittén för en ändring.

Preliminära diskussioner ägde slutligen rum om utformningen av ett av ställföreträdarkommittén begärt yttrande över vilka åtgärder som bör vidtas för att avskaffa dödsstraffet i fredstid. Till grund för ställföreträdarkommitténs begäran ligger bl. a. församlingens rekommendation 891 (1980) och resolution 727 (1980) samt en resolution från 12:e justitieministerkonferensen. (Frågan behandlades på nytt vid huvudkommitténs möte i maj 1981.)

2. Sociala frågor och arbetsmarknadsfrågor

a) Social trygghet

Huvudkommittén för social trygghet (CDSS) har sedan flera år för Europarådets del samverkat med internationella arbetsorganisationen (ILO) för att åstadkomma en konvention om sjukvård för turister och andra som tillfälligt vistas i annat land. Detta arbete slutfördes i oktober 1980 och resulterade i en konvention som står öppen för undertecknande av alla europeiska stater som tillhör ILO. Den kan senare tillträdas även av utomeuropeiska länder.

Konventionen avser att tillförsäkra den som blivit sjuk eller skadas den omedelbara vård som hans tillstånd kräver, på samma villkor som om han varit försäkrad i landet. Överenskommelsen har karaktär av ramkonvention, vilken förutsätter följdförhandlingar i kostnadsfrågor m. m. mellan enskilda länder eller grupper av länder.

Arbetet på en revision av den europeiska socialförsäkringsbalken av år 1964 fortsatte under året. Som ett led i arbetet på en utvidgning av skyddet för mänskliga rättigheter har kommittén beslutat att vid den fortsatta revisionen särskilt studera garantierna för rätten till social trygghet och så långt möjligt fastställa en individuell rätt till denna.

På grundval av arbetet i en underkommitté kunde vidare framläggas en studie om den sociala tryggheten för tjänstemän i internationella organisationer. Likaledes har färdigställts jämförande studier av dels invaliditetsbegreppen i olika länders socialförsäkring, dels familjemedlemsbegreppet. Sådana studier har betydelse exempelvis i försäkringsfall som samtidigt berör systemen i flera länder.

Slutligen beslöt huvudkommittén att påbörja undersökningar av dels hur

socialförsäkringen kan bidra till förebyggande åtgärder, dels den organisatoriska och finansiella innebörden av att garantera ett lands hela befolkning rätt till sjukvård inom socialförsäkringens ram (i de länder där försäkringen fortfarande är begränsad till yrkesverksamma och deras familjemedlemmar).

b) Social omvårdnad m. m.

Tyngdpunkten i arbetet inom huvudkommittén för sociala frågor (CDAS) har under året legat på arbetsmarknadsfrågorna (se vidare nedan under d).

På det sociala området avslutade huvudkommittén bl. a. sitt arbete med en rekommendation om familjerådgivning, R (80) 12, vilken därefter antogs av ställföreträdarkommittén. Huvudkommittén har vidare låtit publicera en studie om nya strukturer och former för socialtjänsten. Denna lägger särskild tonvikt på frågor om tvärfackliga centra och metoder för att stärka klientmedverkan i socialtjänsten.

En underkommitté har under året påbörjat en studie om det frivilliga arbetets roll inom socialtjänsten. De förslag på det sociala området som under senare år kommit från de europeiska familjeministerkonferenserna har vidare analyserats.

c) Migration

Inom huvudkommittén för migrationsfrågor (CDMG) har uppföljningen av den i maj 1980 genomförda fackministerkonferensen varit en viktig punkt på dagordningen. Arbetet har syftat till att ge ministerkonferensens riktlinjer formen av operationella aktiviteter inom främst tre områden:

- framtiden för andra generationen invandrare
- kulturellt samarbete i samband med migration
- utlänningars politiska rättigheter och andra frågor med anknytning till medborgarskap och naturalisation

Ministerkommittén antog i september rekommendationen R (80) 14 om åtgärder för att underlätta återanpassningen av migrerande arbetare till hemlandet. Medlemsstaterna uppmanas att på olika sätt, t. ex. genom bilaterala kontakter och avtal, ägna återvändningsfrågorna större uppmärksamhet och att vidta särskilda åtgärder bl. a. i syfte att skapa arbetstillfällen i utvandringsländerna.

I oktober fattade ställföreträdarkommittén ett principbeslut om att låta förbereda anordnandet av en andra migrationsministerkonferens.

d) Övriga arbetsmarknadsfrågor

Huvudkommittén för sociala frågor (CDAS) påbörjade 1980 arbetet med en rekommendation om skydd mot arbetslöshet. Framför allt de sydeuropeiska länderna är pådrivande, medan bl. a. de nordiska staterna varit mer tveksamma under hänvisning till att organisationer som ILO och OECD är mer lämpliga för denna typ av aktivitet. Arbetet med denna rekommendation kommer att fortsätta under 1981.

En rapport med jämförande studie om lagstiftning och annan reglering av nattarbete och de sociala konsekvenserna av dylikt arbete presenterades under året. Studien har gjorts av en särskild expertgrupp inom ramen för Europarådets stipendieprogram för social forskning.

Flera andra rapporter som initierats av kommittén lades fram. Dit hör t. ex. "Åtgärder på kort, medellång och lång sikt inom ramen för en aktiv arbetsmarknadspolitik" medan andra rapporter behandlar uppsägning och varsel, respektive arbetstagares fackliga rättigheter i multinationella företag.

Frågor rörande arbetstagares organisationsrätt, mötesrätt och informationsrätt har behandlats i särskilda expertgrupper.

På uppdrag av ministerkommittén påbörjade slutligen CDAS inom hela sitt ansvarsområde ett arbete som syftar till en förstärkning av de sociala och ekonomiska rättigheterna.

Enligt direktiven skall CDAS i detta arbete utgå bl. a. från parlamentariska församlingens rekommendation 839 (1978) om revision av den europeiska sociala stadgan.

e) Jämställdhetsfrågor

Jämställdhetsfrågorna har sedan 1979 behandlats i en särskild expertkommitté (CAHFM). Kommittén har gjort en översyn av Europarådets aktiviteter på området och föreslagit olika nya insatser inom ramen för Europarådets långtidsplan. Dessa åtgärder, som gäller t. ex. projekt och utredningar om kvinnorepresentationen i politiken, vuxenutbildning för kvinnor och lagstiftning mot könsdiskriminering, avses i första hand behandlas inom huvudkommittéerna. Kommittén har också rekommenderat åtgärder för att främja jämställdheten mellan könen i Europarådets egen personalpolitik.

Samtliga huvudkommittéer och ad-hoc-kommittéer har rekommenderats av ministerkommittén att kontinuerligt bevaka jämställdhetsfrågorna i sitt arbete och rapportera om hur detta fortlöper.

CAHFM kommer att ersättas av en ny kommitté, där jämställdhetsaspekten betonas tydligare i såväl namn som mandat: den nya "kommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män" får framför allt samordnande och påtryckande uppgifter.

f) Befolkningsstudier

Ställföreträdarkommittén beslöt under hösten dels att uppmärksamma medlemsländerna på betydelsen av att statistik över befolkningsomflyttningar inom och mellan länderna blir jämförbar och dels att sprida information till medlemsländernas regeringar om nya trender i dödligheten hos Europas befolkning.

Expertkommittén för befolkningsfrågor (CAHED) arbetar f. n. med expertgrupper för studier av dödlighet, länder med höga födelsetal, hushålls- och familjeutveckling samt befolkningsstrukturen i storstäderna.

En större befolkningskonferens planeras till 1982.

3. Utbildning, kultur och idrott

a) Utbildning och kultur

Kulturstyrelsen, eller rådet för kultursamarbete, (CDCC) är det samordnande organet för frågor som rör utbildning och kultur.

Frågor rörande högre utbildning handläggs av en särskild kommitté. "Standing Conference for University Problems" (CC-PU), vilken är underställd kulturstyrelsen. Inom sitt arbetsfält driver CC-PU bl.a. olika verksamheter för att underlätta studier i annat land. Kommittén har i detta syfte slutfört arbetet på en europeisk studenthandbok. I samarbete med olika universitet har vidare anordnats ett antal kortare forskarkurser.

På skolområdet driver kulturstyrelsen ett projekt på temat "Preparation for Life": hur skolan skall förbereda 14-19-åringar för livet efter avslutad skolgång. Man har koncentrerat sig på liv i samhälle, arbetsliv och samlevnadsformer.

Arbetet på områdena vuxenutbildning och språkundervisning bedrivs i projekten "Adult Education" och "Modern Languages".

På kulturområdet driver styrelsen två projekt. Det första projektet, "Cultural Development Policies", är uppdelat i två grupper. Den ena är mest policyinriktad och diskuterar frågor som rör europeisk kulturpolitik. Den andra gruppen består av 21 städer som utbyter erfarenheter om hur kulturpolitik bedrivs på det lokala planet. Södertälje och Örnsköldsvik deltar från svensk sida.

Det andra kulturprojektet, "Culture and Media", behandlar media av typ lokal/närradio och TV, och hur dessa kan användas som kulturpolitiskt medel att nå olika medborgargrupper.

Ett nytt projekt om utbildning och kulturell utveckling för invandrare påbörjades under året.

Inom ramen för kultursamarbetet har vidare upprättats ett datorbaserat informationssystem om pedagogisk forskning "European Documentation and Information System for Education" (EUDISED). Möjligheterna till samarbete med EG undersöks f. n.

Förberedelserna inför Europarådets utbildningsministerkonferens i Lisabon 1981 slutfördes under året. Temat för konferensen är "Education of the three to eight years old".

På svenskt initiativ hölls ett uppföljningsmöte för det seminarium om barn och kultur som hållits i Sverige 1979.

b) Idrott

Ett informellt idrottsministermöte ägde rum i Strasbourg den 20 mars 1980. Mötets huvudsyfte var att ministrarna skulle ges tillfälle utbyta åsikter om de förestående olympiska sommarspelen i Moskva. Den svenska delegationen leddes av regeringens speciella sakkunnige på idrottsområdet, riksdagsledamoten Rolf Rängård.

4. Ungdomsfrågor

a) Europeiska ungdomsfonden

Sverige bidrar tillsammans med andra medlemsländer med frivilliga bidrag till fondens verksamhet utöver de medel som anslås reguljärt. Fonden ger på ansökan bidrag till verksamheter anordnade av europeiska ungdomsorganisationer.

b) Europeiska ungdomscentret

Ungdomscentret har under året arrangerat ett antal kurser om aktuella ungdomsfrågor samt språkkurser.

5. Hälsovård

Huvudkommittén för hälsovårdsfrågor (CDSP) har under 1980 slutbehandlat rapporten "Frågor i samband med döden". Flera länder, bl. a. Sverige, hade emellertid svårigheter att ansluta sig till de föreslagna rekommendationerna t. ex. om särskilda vårdinrättningar för svårt cancer-sjuka. De konklusioner som slutligen kunde antas får därmed närmast ses som bidrag till den fortlöpande debatten om vård i livets slutskede.

En relativt omfattande jämförelse av kostnaderna i de olika medlemsländerna för sjukvård bedriven inom resp. utom sjukhus har företagits. En rapport angående vård av narkotikamissbrukare har vidare antagits. På grund av viss oenighet har dock behandlingen av den föreslagna rekommendationen härom dragit ut på tiden.

Ett preliminärt förslag om insatser mot sjukhusinfektioner prövas f. n. försöksvis vid några sjukhus i olika länder. När denna verksamhet avslutats avser kommittén slutföra arbetet med en rekommendation på området. Bland pågående aktiviteter kan även nämnas problem med befolkningsgrupper som avstår från förebyggande åtgärder, alkoholkonsumtion hos ungdom och frågan om förebyggande insatser inom skolan mot narkotikamissbruk.

Till ämnen för kommande års forskningsprogram har föreslagits bl. a. "Problem vid sjukhusliknande vård av gamla i hemmet" och "Okonventionella metoder för diagnos och behandling av sjukdom".

Förberedelser har också skett för det hälsovårdsministermöte som ägde rum i Madrid i september 1981. (Mötet ägnades främst åt förebyggande insatser och hälsouppllysning.)

6. Miljö- och regionala planeringsfrågor

a) Miljöfrågor

Vid miljöministermötet i Bern i september 1979 undertecknade flertalet medlemsländer, däribland Sverige, en konvention för skydd av Europas flora och fauna. Samtidigt beslöts att en interimskommitté skulle tillsättas

med uppgift att förbereda arbetet inom konventionens ram, innan densamma trätt i kraft. Interimskommittén har under 1980 utarbetat förslag till procedurregler för konventionens beslutande organ samt specificerat de frågor som skall prioriteras vid konventionens ikraftträdande.

I ställföreträdarkommitténs resolutioner R (79) 9 och R (79) 10 fastlades reglerna för det "europeiska nätverket av biogenetiska reservat", vilket syftar till att bevara representativa naturtyper och landskap. Arbetet med utväljandet och avsättandet av biogenetiska reservat pågår nu i medlemsländerna. Våtmarker och hedar hör till de naturtyper, som i första omgången skall inrymmas i nätverket.

Arbetet inom huvudkommittén för naturvård och naturresurser (CDSN) har under året koncentrerats på frågor om natur- och landskapsvård, mark för friluftsliv samt skydd för hotade växt- och djurarter.

Speciella studier om olika djur- och växtgrupper pågår och publiceras efter hand. Detta gäller för grupper som däggdjur, fåglar, grod- och kräldjur, fiskar och vissa ryggradslösa djur som fjärilar samt för kärlväxter. Information och naturvårdsundervisning ägnas vidare stor uppmärksamhet. Här kan särskilt hänvisas till arbetet inom Europarådets "Information Centre for Nature Conservation".

Nästa europeiska miljöministerkonferens planeras äga rum i Grekland i maj 1983 och särskilt behandla frågor om skydd av kuster och stränder.

b) Regional planering, byggnadsvård och stadsplanering

Under 1980 har huvudkommittén för regional planering och byggnadsvård (CDAT) antagit riktlinjer för den nya långtidsplanen 1981-86, vilka bl. a. innebär, att CDAT:s hittillsvarande ansvarsområde delas upp i tre sektorer: "Regional Planning", "Urban Policies" resp. "Architectural Heritage". Fr. o. m. 1981 kommer detta arbete att bedrivas i två separata kommittéer. "Regional Planning" behandlas i en särskild kommitté (CDAT) medan "Urban Policies" och "Architectural Heritage" behandlas i en ny kommitté (CDUP).

Ansvarsområdet rörande "Architectural Heritage" ansluter sig till det arbete som tidigare bedrivits i CDAT med tillägg för vissa ämnesområden som av parlamentariska församlingen förts fram som angelägna, t.ex. arkeologi och landskapsarkitektur.

Under året har CDAT framlagt förslag till rekommendationer rörande specialiserad utbildning av arkitekter, stadsplanerare, civilingenjörer och landskapsarkitekter. Dessa rekommendationer har också antagits av ministerkommittén. Ett symposium angående hantverkets betydelse för byggnadsvården genomfördes planenligt med bl. a. svensk rapportering rörande hantverkets situation i Skandinavien.

CDAT har vidare fattat beslut om en revidering av 1976 års rapport om bevarandesituationen i Europa. Man har också beslutat att prioritera informationssidan och framför allt koncentrera insatserna på bulletinen "A future for our past".

Den femte europeiska planministerkonferensen avhölls i oktober 1980. Huvudteman var den framtida inriktningen av konferensens verksamhet samt frågan om en europeisk konvention rörande regional planering. Vidare presenterades en rapport om det hittillsvarande samarbetet sedan den första ministerkonferensen 1970. – Den spanska regeringen inbjöd till nästa ministerkonferens 1982.

Stadsförnyelsekampanjen som drivs i kommitténs regi har under året förberetts i samtliga stater. Den inleddes formellt vid planministerkonferensen i London i oktober 1980.

7. Regionala och kommunala frågor

Huvudkommittén för regionala och kommunala frågor (CDRM) ägnade sina två plenarmöten under året i huvudsak åt de frågor som behandlats vid kommunministerkonferenserna i Stockholm 1978 resp. Madrid 1980. Riktlinjerna drogs dessutom upp för den femte kommunministerkonferensen i Lugano 1982.

De särskilda projekt som f.n. bedrivs inom CDRM gäller kommunal självstyrelse, kommunal demokrati, kommunal administration, kommunal ekonomi och glesbygdsfrågor.

Vid konferensen i Madrid behandlades dels invandrarnas politiska rättigheter och deltagande i kommunal verksamhet, dels samarbete mellan statliga och kommunala organ. Frågor kring det första temat diskuterades också vid ett kollokvium med deltagande av ministrar och representanter från såväl Europarådets parlamentariska församling som Europarådets kommunalkonferens.

Vid konferensen undertecknades, bl. a. av Sverige, en europeisk ramkonvention om samarbete mellan lokala och regionala samhällsorgan över riksgränserna.

8. Rättsfrågor

a) Konventioner och rekommendationer

En europeisk konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter antogs av ställföreträdarkommittén i september 1980. Konventionen anger vissa grundläggande principer för data-skydd och ger regler för överföringen av dataregistrerade personuppgifter mellan konventionsstaterna. Den öppnades för undertecknande den 28 januari 1981. Utrikesminister Ullsten undertecknade för Sveriges del i Strasbourg samma dag.

I rekommendation R (80) 2 uppmanas medlemsstaternas regeringar att vid utformningen av sin lagstiftning och praxis rörande diskretionär prövning inom förvaltningsrätten följa vissa angivna riktlinjer. Dessa riktlinjer avser att skydda den enskildes intresse av en korrekt, opartisk och snabb beslutsprocess.

I rekommendation R (80) 3 riktas medlemsstaternas uppmärksamhet på det ökande behovet av utbildning om de rättsliga aspekterna på datoranvändningen.

I rekommendation R (80) 7 avseende tillämpningen av 1957 års europeiska utlämningskonvention anmodas medlemsstaternas regeringar dels att ratificera konventionen, dels att vid tillämpningen av densamma följa vissa principer för att åstadkomma ett så skonsamt och snabbt utlämningsförfarande som möjligt.

I rekommendation R (80) 8 avseende tillämpningen av 1959 års europeiska konvention om inbördes rättshjälp i brottmål rekommenderas medlemsstaternas regeringar dels att ratificera konventionen, dels att vid tillämpningen av densamma följa vissa angivna principer för att åstadkomma ett snabbt och effektivt samarbete.

I rekommendation R (80) 9 rörande utlämning av brottsling till stat som inte är medlem av Europarådet anmodas medlemsstaternas regeringar att inte bevilja utlämning när en begäran därom härrör från stat som inte tillträtt den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter och det finns goda skäl (substantial grounds) att anta, antingen att begäran om utlämning gjorts i syfte att lagföra eller straffa vederbörande på grund av ras, religion, nationalitet eller politiska åsikter, eller att hans situation kan menligt påverkas (be prejudiced) av något av nämnda skäl. Regeringarna anmodas vidare att rätta sig efter interimsåtgärder som den europeiska kommissionen för mänskliga rättigheter kan anvisa enligt punkt 36 i sina procedurregler. Som exempel på sådana åtgärder nämns begäran att uppskjuta en utlämning i avvaktan på kommissionens beslut.

I rekommendation R (80) 10 uppmanas medlemsstaternas regeringar att införa vissa bankrutiner i syfte att försvåra ett återinförande i det ekonomiska systemet av pengar som åtkommit genom brott.

I rekommendation R (80) 11 uppmanas medlemsstaterna att följa i rekommendationen angivna principer vid lagstiftning och praxis rörande häktning i avvaktan på rättegång.

b) Kommittéarbetet

Under huvudkommittén för juridiskt samarbete (CDCJ) pågår utredningsarbete på en rad områden i syfte att uppnå ökad rättslikhet mellan Europarådets medlemsländer. Bland de ämnen som utretts under 1980 kan nämnas automatisk databehandling av rättslig information, makars rättigheter, äganderättsförbehåll, bidragsförskott, följdverkningar i bevishänseende av nya metoder att återge handlingars innehåll, mentalsjukas rättsliga ställning, konsumentskydd och statligt ansvar för skada som har vållats av administrativ myndighet.

CDCJ har under året föreslagit ställföreträdarkommittén att bl. a. anta utkastet till den i det föregående nämnda konventionen om skydd av enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter samt att anta

utkast till rekommendationer om medicinska databanker, åtgärder för att underlätta rättslig prövning samt om konsumentskydd genom konsumentskyddsorgan.

Huvudkommittén för brottsfrågor (CDPC) höll 1980 sitt 29:e möte; vid detta antogs bl. a. de tidigare nämnda rekommendationerna R (80) 7–11.

Bland de frågor som under året behandlades av kommittéer under CDPC märks – utöver de ämnen som lett till rekommendationer – ekonomiska brott, terrordåd, internationellt samarbete ifråga om brott mot konst, vapenkontroll samt vissa frågor rörande kriminalvård i anstalt.

c) Övrig verksamhet

Det tolfte europeiska justitieministermötet hölls i Luxemburg den 20–21 maj 1980. Vid mötet diskuterades bl. a. förlust av rättigheter som alternativ till frihetsstraff, effektivitetsproblem i rättsskipningen, föräldrade lagar samt avskaffande av dödsstraffet.

Det tionde kollokviet om europaisk lag hölls i Liège den 23–25 september 1980. Kollokviet hade som tema "Forskningen och lagen" och behandlade problem i samband med rättslig kontroll av forskningsverksamheten.

Massmediekommittén (CAHMM) har under året främst diskuterat de underställda expertgruppernas arbete med kommunikationsproblem, televisionsutbudets inverkan på andra media, olika elektroniska media samt europeiska och nordiska satellitprojekt.

Europarådets expertkommitté om "Legal Aspects of Territorial Asylum and Refugees" (CAHAR) överlämnade i november 1979 förslag till en överenskommelse om överförande av ansvar för flyktingar. Förslaget godtogs sedermera av ministerkommittén och överenskommelsen öppnades för undertecknande den 16 oktober 1980. Överenskommelsen har hittills trätt i kraft mellan Sverige och Norge. Ytterligare sju stater har undertecknat men ännu inte ratificerat.

Överenskommelsen har till syfte att underlätta tillämpningen av bestämmelser om resedokument i art. 28 i 1951 års flyktingkonvention och paragraferna 6 och 11 i tillägget till konventionen. Den reglerar fördelningen av ansvaret för utfärdande och förlängning av resedokument i de fall då en flykting lagligen byter vistelseland. Den nya staten blir normalt ansvarig efter två års accepterad vistelse. Fram till ansvarsövergången är den tidigare staten skyldig att låta flyktingen återvända och detta även under viss tid efter det att resedokumentets giltighetstid har löpt ut.

III. Europarådets fond för bosättning och regional utveckling

Fonden för bosättning och regional utveckling (Resettlement Fund) bildades 1956 som ett instrument i flyktingpolitiken men används numera huvudsakligen för att stödja sysselsättnings- och bostadsbyggnadsprojekt i regioner med stora befolkningsomflyttningar. I den diskussion som förts

det senaste året om Europarådets bidrag till en balanserad ekonomisk och social utveckling i medlemsländerna har frågor om fondens inriktning och verksamhetsformer intagit en framträdande plats.

Fondkapitalet uppgick vid utgången av 1980 till nära 17 milj. US dollar jämte reserver och vinstmedel på drygt 46 milj. dollar. Sedan sin tillkomst och fram till slutet av 1980 har fonden främst genom upplåning på den internationella kapitalmarknaden kunnat finansiera lån för projekt i medlemsstaterna om totalt 1 140 milj. dollar. Italien har varit den ojämförligt största låntagaren med inemot 50% av beviljade medel, följt av Turkiet som erhållit knappt 20%. Under de senaste åren har fondens verksamhet expanderat starkt och nytulåningen under 1980 uppgick till 210 milj. dollar. Trots denna expansion väntade vid årsskiftet 1980/81 projekt för 1 000 milj. dollar på finansiering. De föreliggande lånebehoven och diskussionen om balanserad utveckling i Europa har aktualiserat frågan om förstärkning av fondens kapital genom nyteckning av andelar. Förhandlingar härom förs inom styrelsen.

IV. Övrigt

Inom Europarådets ram har Sverige sedan 1975 varit anslutet till konventionen om utarbetande av en europeisk farmakopé. Denna består av en samling officiella kvalitetsnormer för läkemedel med bindande giltighet i de länder som tillträtt konventionen. Arbetet utförs av den europeiska farmakopékommissionen, som under åren 1969–1977 utgav en första upplaga av den europeiska farmakopén. Kommissionen arbetar f. n. på andra upplagan.

Under 1980 var 15 länder anslutna till konventionen, däribland Danmark, Island, Norge och Sverige. Finland, som inte är medlem av Europarådet, sänder regelbundet observatörer till arbetet.

Sverige har deltagit i samtliga tre kommissionsmöten under 1980. 12 svenskar har ingått i 14 av de 24 expertgrupper, som bearbetar och föreslår det vetenskapliga innehållet i farmakopén. Experimentellt arbete för farmakopéns räkning har i Sverige utförts vid socialstyrelsens läkemedelsavdelning samt vid Apotekens centrallaboratorium (ACL) och vissa industriföretag.

Den europeiska farmakopén har bl. a. från svensk sida kritiserats för att omfatta alltför många gammalmodiga läkemedel. Kommissionen beslöt i november 1980 att starta ett projekt för omprioritering av arbetsuppgifterna i syfte att modernisera urvalet av läkemedel i farmakopén.